

УДК 338.24(063)

УКРАЇНЬСЬКА ЕКОНОМІКА У 2018 РОЦІ: ВІДРОДЖЕННЯ ЧИ СТАГНАЦІЯ

Євченко Т.І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті досліджено нинішній стан економіки України, ефективність роботи державних банківських установ, зроблено порівняння української економіки відносно Сінгапуру, визначено напрями та перспективи розвитку нашої держави.

Ключові слова: банківська система, фінансові ресурси, інфляція, ліквідність, фінансова звітність, економічне зростання, економічний потенціал, стагнація.

Постановка проблеми. Той стан, в якому нині перебуває українська економіка, не може викликати захоплення. Стрімке падіння ВВП та промисловості, стрибок інфляції і знецінення гривні за останні три роки стали тією вбивчою сумішшю, яка дуже негативно вплинула на життєвий рівень населення і впевнено відкинула Україну на місце найбільшій держави Європи. Причин, чому так сталося, можна шукати багато. Не останню роль в економічному обвалі минулих років зіграла відверто неефективна політика уряду та небажання влади здійснювати реальні реформи і зайнятися боротьбою з корупцією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які досліджують українську економіку та працюють над темою ліквідації наслідків кризи в Україні наступні: С. Юрій, який розглядає сучасну модифікацію світових економічних криз, Є. Савельєв визначає проблеми розвитку економіки та доцільність відпрацювання заходів антикризового управління, А. Мельник розробила основні положення антикризової політики в Україні, О.І. Барановський та Т.С. Смовженко, які досліджують особливості й умови посткризового розвитку фінансового сектору України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання щодо відновлення та зміцнення національної економіки в посткризовий період потребують подальшого дослідження. Зокрема, дослідження нинішнього стану української економіки та визначення перспектив розвитку нашої держави в подальшому.

Враховуючи актуальність і важливість даного завдання **метою статті** є дослідження української економіки та визначення напрямів та перспектив її розвитку.

Виклад основного матеріалу. Українська економіка за період незалежності демонструвала періоди стрімкого занепаду і відносно динамічного зростання. Однак, роки стагнації та скорочення ВВП переважали роки успішного економічного розвитку. У 90-ті роки ВВП України впав до 40% рівня 1990 року. у 1999 році стало зрозуміло, що економіка сягнула свого дна: того року вона скоротилася лише на 0,2%. З 2000 року почався період економічного зростання, який тривав до 2008 року включно. За цей час економіка України наблизилась до 75% рівня ВВП 1990 року. Але зростання тих часів було оманливим. Воно відбувалося на застарілій сировинно-промисловій базі і ґрунтувалося на високих цінах на українську експортну сировину, в першу чергу на метали та продукцію сільського господарства. Тому, коли

почалася світова економічна криза, українська економіка рухнула разом з світовою. При чому падіння ВВП України знову встановило світовий рекорд і сягнуло 15,1% у 2009 році. На фоні такої вражаючої цифри, складається думка, що світова економічна криза взагалі почалася в Україні. Насправді ж вона зумовлена тим, що ніяких серйозних фундаментальних реформ у 2000-ті роки проведено не було [5].

У 2010-2011 роках економіка дещо поживалюється. Але вже з другої половини 2012 року вона увійшла у фазу стагнації. Ріст ВВП впав до нуля. Нова криза розпочалася у 2014 році. Її пік прийшовся на 2015 рік. За два роки ВВП впав на 20% відносно до рівня 2013 року. У 2016 році економіка демонструвала тенденції до зростання, але вони були надто мізерні, щоб говорити про відродження. Та й базувалися вони на низьких показниках 2015 року. Загалом Україна може похвалитися тим, що її економіка за останні 25 років демонструє найвищі темпи падіння серед країн світу – мінус 35% ВВП. У той час як у світі зростання становило майже 100%. По суті ми досі не оговталися від кризових явищ 90-х років, а головне – не зуміли перебудувати господарство відповідно до нових ринкових реалій та потреб економіки 21-го століття.

2017-й рік був успішним для банківської системи. На сьогодні рівень системних ризиків є помірним, проте існує ймовірність його підвищення в наступному році. Ключові ризики для фінансової стабільності – припинення співпраці з МВФ, повільні структурні зміни в економіці, низька ефективність роботи державних банків та слабкість правової системи, – йдеться у Звіті Нацбанку.

У другій половині 2017 року не відбулося суттєвих змін у макроекономічному середовищі. Економічне зростання було повільним, проте прискориться до понад 3% із 2018 року. Волатильність обмінного курсу була помірною. Інфляція вища, ніж очікувалося на початку року і перевищує ціль НБУ. Висока інфляція ускладнює середньострокове та довгострокове кредитування. Щоб знизити інфляційні ризики, у IV кварталі НБУ двічі підвищував облікову ставку загалом на 2 в. п. до 14,5%. Після завершення етапу очищення банківський сектор знову прибутковий, тенденція продовжиться й наступного року. Ключовий макроекономічний ризик для фінансової стабільності у найближчі роки – припинення співпраці з Міжнародним валютним фондом. Без підтримки міжнародних інституцій успішне рефінансування 20 млрд дол. суверенного та гаран-

тованого державою боргу з терміном погашення у 2018-2020 роках малоімовірно. Україні варто розпочати перемовини про запуск нової програми співпраці з МВФ ще до завершення нинішньої на початку 2019 року.

Протягом кризових років НБУ зосереджувався на нормалізації роботи банківського сектору. Тепер фокус уваги регулятора зміщується на запобігання майбутнім кризам та наслідкам від них для банківського сектору. Із 2018 року НБУ інтенсивно гармонізуватиме вимоги до роботи банків із рекомендаціями Базельського комітету з банківського нагляду (Базель III) та європейськими директивами.

У 2018 році буде впроваджено новий норматив ліквідності – коефіцієнт покриття ліквідністю (liquidity coverage ratio, LCR). Він посилить стійкість банків до різких відтоків коштів. Також наступного року НБУ надасть банкам проект положення, що визначатиме нову структуру регулятивного капіталу та критерії прийнятності його складових. Усі нововведення будуть впроваджені після детального кількісного аналізу та врахування їхнього впливу на банківський сектор.

Важливим елементом забезпечення стійкості банків стане щорічне стрес-тестування банків. Незалежні аудитори проводитимуть аналіз якості активів усіх банків, а НБУ самостійно проводитиме регуляторне стрес-тестування. Йому підлягатимуть банки, чії активи сукупно становлять не менше 90% загальних активів банківського сектору [4].

НБУ надалі підвищуватиме стандарти розкриття банками фінансової та пруденційної звітності. Із 2018 року почнеться публікація звітів про структуру регулятивного капіталу. Надалі вимоги до розкриття звітності ставатимуть жорсткішими. НБУ має за мету забезпечити повну прозорість діяльності та фінансового стану банківських установ. Буде впроваджена єдина Система фінансової звітності, яка дозволить здійснювати прийом, обробку, перевірку та розкриття фінансової звітності підприємств у єдиному електронному форматі. Основою для роботи Системи стане стандарт XBRL. Система пропонуватиме єдиний стандарт звітності в залежності від видів діяльності компаній та буде обладнана єдиним вікном для її подання. Нова Система фінансової звітності запроваджуватиметься на базі НКЦПФР, її запуск відбудеться у 2019 році. Питання удосконалення фінансової звітності є одним з ключових елементів Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року [3].

Чого нам чекати у 2018 році? Розквіту економіки звісно не відбудеться. В кращому випадку ВВП може зрости на 2,5% – 3%. А може і не зрости. Якщо ми рухатимемося з такими темпами, то до показників 2013 року треба йти ще років вісім-десять. Таким чином, у 2025 році економіка України вийде на рівень 2013 року. Але хіба це може бути предметом гордості? Якщо наша економіка розвиватиметься з такою черепашою швидкістю, то за Україною забезпечене місце найбільшій держави Європейського континенту. Але ж ми хочемо вийти на рівень розвитку як мінімум сусідніх країн Східної і Центральної Європи. А для цього потрібне зростання на рівні

10% ВВП як мінімум протягом десяти – двадцяти років. Зрозуміло, що прогнози розвитку економіки України у 2017 році ніяк не дають підстав вважати про достатні темпи розвитку. Для того, щоб почалося реальне економічне зростання, а не стагнація зі знаком плюс, потрібні реальні реформи, а не їх імітація. Україна має величезний потенціал для розвитку. Інвестори не хочуть вкладати в Україну, тому що не вірять у чесну конкурентну боротьбу. Те, що ситуація зміниться найближчим часом, підстав стверджувати немає. Тому у 2018 році відсутнього поліпшення рівня життя не буде. Хоча і можна чекати на деяке пожвавлення внутрішнього попиту.

Стійке економічне зростання та якісне поліпшення рівня життя населення абсолютно реально одержати в найближчій перспективі. Для цього існують чіткі та зрозумілі шляхи, перевірені багатьма країнами, яким у надзвичайно складних умовах, попри песимістичні прогнози, вдавалося зробити стрибок на новий рівень розвитку та продемонструвати феномен «економічного дива». Необхідні заходи давно та добре відомі, питання тільки в їхній реалізації.

Батько сингапурського «економічного дива» Лі Куан Ю, патріотичний, мудрий і високоосвічений лідер, світогляд якого сформувався під глибоким впливом ідей конфуціанства, каже про прості та важливі принципи: чесний компетентний уряд; ставка на людський капітал, високі технології та максимальну активізацію підприємницької активності; прагматизм, швидкість й ефективність державного управління [7].

За рівнем ВВП на душу населення Сингапур є однією з найбагатших країн у світі (з 53,3 тис. дол. входить до першої двадцятки), зовнішній борг цієї країни дорівнює нулю, профіцит державного бюджету – близько 1 млрд дол. (для довідки: з 3,5 тис. дол. на душу населення Україна посідає 115-те місце з 186 країн). Такий стрімкий стрибок Сингапуру з третього світу в перший для багатьох країн став джерелом уроків політичної та економічної мудрості» [6].

Пан Лі зробив Сингапур процвітаючим, сучасним, ефективним і практично вільним від корупції – і туди попрямували іноземні інвестори. Розважливий стратег і прагматик, він перетворив Сингапур з крихітного острова без жодних природних ресурсів на процвітаючу економіку [8].

Порівняно із Сингапуром на стартовій стадії реформ, Україна перебуває в кращій ситуації та має набагато потужніший економічний потенціал. У нового уряду існують усі шанси запустити процес швидкого відродження економіки та формування феномену українського «економічного дива».

Висновки і пропозиції. Отже, беручи до уваги вище сказане, якщо 2018 рік буде вдалим у плані цін на основні продукти експорту з України, то можна очікувати, що значних потрясінь не буде. Але й суттєво зростання рівня життя населення також чекати не варто. На початку року можливий новий виток інфляції у зв'язку з підвищенням мінімальних зарплат, а також ростом цін на пальне. Гривня, яке вже і так знецінилась до майже 28 за 1 долар, скоріше всього не опуститься нижче 30-ти. Якщо Україна хоче вийти на магістральний шлях прискореного економічного

розвитку, їй потрібні структурні зміни. Косметичні зміни, до яких сьогодні вдається влада, не здатні забезпечити державі вищий рівень розвитку. Для справжнього зростання потрібно міняти правила гри. Поки в Україну не прийде інвестор, не підвищиться внутрішній споживчий попит, не

зменшать тиск на бізнес, росту ВВП на рівні 10% досягти нереально. Та й 5% – вже є захмарною цифрою. Також варто додати, що економіка у нас тісно переплетена з політикою. Політичні катаклізми чи нова хвиля російської агресії негативно впливатимуть на темпи відновлення.

Список літератури:

1. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.99. № 679 (редакція від 01.01.2013).
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року № 2121-III (редакція від 01.01.2013).
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://replyua.net>.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://domik.ua/novosti/nacbank-opublikuvav-zvit-pro-finansovu-stabilnist-ta-riziki-ukrayinskoji-bankivskoji-sistemi-u-2018-roci-n254455.html>.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-news.com.ua/show/428535.html>.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/macrolevel/vidrozhennya-ekonomiki-ukrayini-zvolikannya-nebezpechne_.html.
7. Ли Куаня Ю «Из третьего мира – в первый. История Сингапура (1965-2000)» // Москва «Манн, Иванов и Фербер». – 2013. – С. 576.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..>

Евенко Т.И.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

УКРАИНСКАЯ ЭКОНОМИКА В 2018 ГОДУ: ВОЗРОЖДЕНИЕ ИЛИ СТАГНАЦИЯ

Аннотация

В статье исследованы нынешнее состояние экономики Украины, эффективность работы государственных банковских учреждений, сделано сравнение украинской экономики относительно Сингапура, определены направления и перспективы развития нашего государства.

Ключевые слова: банковская система, финансовые ресурсы, инфляция, ликвидность, финансовая отчетность, экономический рост, экономический потенциал, стагнация.

Yevenko T.I.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

THE UKRAINIAN ECONOMY IN 2018: THE REVIVAL OR STAGNATION

Summary

The article studies the modern state of Ukraine's economy, efficiency of the state banking institutions, comparison of the Ukrainian economy relative to Singapore, directions and prospects of development of our state.

Keywords: banking system, financial resources, inflation, liquidity, financial reporting, economic growth, economic potential, stagnation.